

sättningar och behov. Om man arbetar med flexibla grupper och ibland bryter av med projektarbete i heterogena grupper och dessutom lyssnar på eleverna, deras synpunkter och argument, och låter dem vara med och planera sin studiemiljö, då kan den här modellen, som vi upplevt den, vara väl värd att pröva.

Här ett par elevkommentarer.

Jag tycker att . . .

— *Systemet är bra, därför att man kommer till andra klassrum och att man får ha olika lärare. Man får jobba i en lite mindre grupp med elever från andra klassen.*

PER-HENRIK JOHANSSON

— *I 4:an blev man lite konfunderad, men sen gick det lättare. När man kom till humlorna var det jobbigt, men i bina blev det ju lättare. Det var lugnare på nåt sätt. (I myrorna har jag inte varit.) Det var väl lite svårt när man fick andra lärare. Sen när vi gick i 5:an var det ju lättare, för då kände vi ju lärarna mer. I 4:an och lite av 5:an fick lärarna bestämma vilken grupp man skulle gå i men sen fick vi välja i 1:a, 2:a och 3:e hand. Jag tog alltid i 1:a hand bina, men jag fick ju inte alltid som jag ville. Lite senare fick vi bara välja en grupp. Jag tycker att i humlorna blir det för mycket prat.*

KRISTINA SÖDERQVIST

Ur Nämnaren 4 84/85:

Att välja matematikkurs på högstadiet

Hur ska valet av allmän eller särskild kurs genomföras för att ge elever och föräldrar så stor säkerhet som möjligt och för att undvika felval? *Lennart Junermark* redogör för hur man försökt lösa detta vid Hjällboskolan i Göteborg.

På Hjällboskolan i Göteborg, där jag tjänstgör, använder vi den vanliga uppdelningen i allmän och särskild kurs på högstadiet.

Vid valtillfället i årskurs 6 sker valet ofta med bristande kunskaper om de olika kursernas svårighetsgrad och syfte. Höstterminen 1980 uppmärksammade vi ett antal klara felval som berodde på att tveksamma elever och föräldrar hade uppmanats att välja särskild kurs. En diskussion startade bland högstadiets matematiklärare om detta problem.

Följden blev ett förslag som gick ut på att valet av alternativkurs skulle skjutas upp från vårterminen i åk 6 till en bit in på höstterminen i åk 7. Undervisningen i matematik skulle starta i de vanliga klasserna. Man skulle arbeta med lärobokens första kapitel och genomgå några tester under en sexveckorsperiod.

Förslaget antogs på en ämneskonferens i maj 1981. Skolledningarna i Hjällbo och Bläsebo rektorområde var informerade om tankegångarna och visade en positiv inställning till saken.

Vid denna tidpunkt hade eleverna i åk 6 redan genomfört val av matematikkurs. Till detta val togs senare ingen hänsyn.

Höstterminen 1981

När eleverna kom till uppropet i augusti fick de ett meddelande att ta med hem, innehållande information om vårt försök. Inga protester hördes från föräldrarna. Arbetet kunde börja.

Det första kapitlet i vårt läromedel (Lundassystemet), som handlar om naturliga tal, är identiskt lika i a-boken och s-boken, vilket är en klar fördel i det här sammanhanget. Undervisningen startade med cirka 140 elever fördelade på 8 klasser och 8 lärare.

I försöket ingick också tre tester:

- 1) fördiagnostiskt test tillhörande läromedlet
- 2) test på de fyra räknesätten (4 uppgifter på varje räknesätt där svårighetsgraden var PUMP-matrisernas sista ruta)
- 3) huvudräkningstest som skulle upprepas en gång

Vårt program innehöll också en laborativ uppgift. Det visade sig dock vid genomförandet att den tilldelade tiden var för snålt tilltagen. Därför fick denna uppgift utgå tills vidare. Huvudräkning övades, men tiden var för kort för att motivera att testet upprepades. Vi fyllde fortlö-

pande i en arbetsjournal för varje elev, och efter en provräkning i slutet av september skickades den hem, tillsammans med lärarens förslag till val. Föräldrarna valde sedan tillsammans med sina barn, och de nya grupperna organiserades. Lärarnas förslag följdes i hög utsträckning. I de fall valet blev annorlunda hade läraren i allmänhet sagt till eleven att ett försök med särskild kurs var tänkbart.

Fördelningen blev följande: allmän kurs 55 %, särskild kurs 45 %.

Om man jämför med det val eleverna gjorde i åk 6 kan man konstatera att procenttalen för kurserna blivit omkastade.

Dessa elever har nu lämnat högstadiet. Under högstadietiden bytte senare 14 % av dem kurs. En elev bytte från allmän till särskild kurs, resten gick i andra riktningen (19 st).

När grupperna organiseras måste man tänka på att göra enheterna för allmän kurs små och låta särskild-grupperna bli relativt stora. Skälet till detta är främst pedagogiskt, men vi vet också att strömmen av bytare går från särskild till allmän kurs.

Höstterminen 1982

Ht 1982 genomfördes samma introduktionsperiod med hänsyn tagen till de erfarenheter vi fick ht 1981. Inget val gjordes i åk 6, men föräldrarna fick ordentlig information. Vi hade en liten nyhet detta läsår. Vi lät lärarna i åk 6 genomföra vårt fördiagnostiska test alldeles i slutet av vårterminen. Eleverna fick alltså göra detta prov två gånger. Resultatet blev att de flesta eleverna hade små förändringar (med några undantag: vt 18 p ht 8). De flesta förändringarna var negativa, dvs höstprovet låg några poäng under vårprovet, vilket är ganska naturligt. Det fanns dock även anmärkningsvärda positiva skillnader, t ex vt 9 p ht 14.

Referenser:

Dahlgren, Lars Owe m fl: *Gruppera mera?* Stockholm 1986.

Dahlöf, Urban: *Skoldifferentiering och undervisningsförlopp*. Stockholm 1967.

Kilborn, Wiggo: *Individualiserad matematikundervisning*. I forskning om utbildning. 1974.

Kilborn, Wiggo och Lundgren, Ulf P: *Försök med friare resursanvändning*. Göteborg 1974.

Larsson, Inger: *Försök med individualiserad matematikundervisning på grundskolans högstadium*. Malmö 1972.

Den splittrade bild som relaterats ovan, och det stora arbetet med provet, har medfört att vårprovet inte används längre.

Höstterminen 1983

Introduktionsperioden kördes för tredje gången. Våra positiva erfarenheter hade tydligen påverkat våra kolleger i engelska, vilka detta år genomförde en motsvarande introduktion. Vid grupperingen var vi detta år mer liberala (omedvetet):

allmän kurs 39 %

särskild kurs 61 %

Följden har blivit en ökad ström av bytare.

Höstterminen 1984

Vi har detta läsår slopat huvudräkningsprovet för att minska testandet. I år har fler elever än tidigare gjort ett annat val än det läraren föreslagit. Vi har rannsakat våra samveten och kommit fram till följande förklaring: vi har ansett introduktionsperioden så etablerad att vi missat i informationen till föräldrarna.

Sammanfattning

Vår tanke att skjuta upp valet till en bit in på höstterminen anser vi efter dessa fyra år är riktig. Eleverna gör nu sitt val i den miljö där de ska arbeta. De har förhoppningsvis fått en bättre information och de har kanske mognat en aning.

Inför kommande läsår har vi funderingar vilka går ut på att ha mer flexibla grupperingar i åk 7 än nuvarande allmän och särskild kurs. Denna modell framstår som onödigt fast och byråkratisk, bl a med tanke på att det inte delas ut betyg i den årskursen. Dessutom måste vi förbättra kontakten med mellanstadiet lärare och ta vara på den information som finns om varje elev och dennes kunskaper.